

"מצפן מורשת"

סיפור על אומץ לב, נחישות ואחריות

הנחיות להעברת השיעור

1. ספר לחיילים בקצרה על האירוע.
2. שלח לטלפונים הניידים שלהם את סרטון 'מצפן מורשת' שעוסק בסיפורה של סמ"ר הדר משולם.
3. חלק את חייליך לשתי קבוצות דיון. בחר לכל קבוצה ערך אחד בו ידונו ואותו יציגו.
4. סכם את הפעילות, ודא עם חייליך שהמסרים הופנמו. בדבריך, הדגש את ההתנהגות הראויה לה אתה מצפה מחייליך.

תקציר האירוע:

בתאריך י"ט באלול התשס"ט (08 בספטמבר 2009), בשעה 24:00 בלילה יצאו סמ"ר הדר משולם, קלעית בגדוד קרקל, וצוותה למארב והתמקמו בעמדתם. לקראת השעה 01:00 הבחין מתן מלימן, חבר לצוות המארב, בשתי דמויות חשודות נעות לעבר הגדר והתריע על כך בפני הצוות. מפקדת המארב פתחה בנוהל מעצר חשוד, קראה לעבר המסתננים קריאות אזהרה וירתה שני כדורי אזהרה באוויר, בעוד הם רצים במהירות לעבר הכוח. כאשר התהווה איום ישיר על חיי הצוות פתחה הדר באש לעבר פלג גוף תחתון של החשודים על מנת למנוע את המשך תנועתם לעבר הכוח. לאחר שנפלו על הקרקע החל הצוות התקרב לחשודים ולבצע "נוהל זיכוי", במסגרתו וידאו שהחשודים אינם מהווים איום על הכוח ואין עליהם כלי נשק או חגורות נפץ.

אחד החשודים עשה תנועה חדה בכוונה לתקוף את המפקדת. הדר וזיהתה זאת, ירתה בו והרגה אותו ע"פ נהלי הפתיחה באש בגזרה. לאחר כמה דקות הגיעו כוחות לנקודה, לקחו את הגופות (החשוד השני נהרג מאיבוד דם כתוצאה מפגיעה בעורק הראשי) ומצאו בשקים שנשאו המחבלים 30 ק"ג של הרואין.

על אומץ ליבה ונחישותה באירוע קיבלה הדר את אות הצטיינות הנשיא ביום העצמאות ה-62.

פתיחת מפקד:

מהו לדעתכם הרגע המשמעותי באירוע הזה?

נהוג לומר, כי אחת התכונות המשמעותיות ביותר שמתגלות אצל האדם האמיץ היא היכולת להתגבר על נטיות טבעיות. מהי המשמעות של אמירה זו לדעתכם?

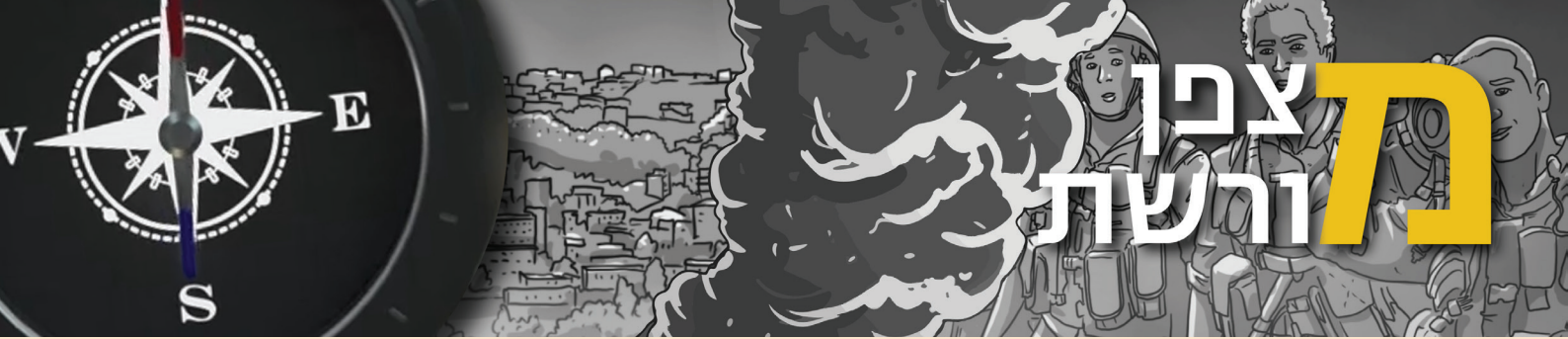
חלק את החיילים לשתי קבוצות. כל קבוצה תדון בערך אחר שבא לידי ביטוי בסיפור. הערכים הם: טוהר הנשק ואחריות. (יש באפשרותך לנהל דיון על ערכים נוספים ברוח צה"ל כגון: מקצועיות, רעות, דבקות במשימה וחתימה לניצחון ועוד)

א. טוהר הנשק: "החייל ישתמש בנשקו ובכוחו לביצוע המשימה בלבד, אך ורק במידה הנדרשת לכך, וישמור על צלם אנוש אף בלחימה. החייל לא ישתמש בנשקו ובכוחו כדי לפגוע בבני אדם שאינם לוחמים ובשבויים, ויעשה כל שביכולתו למנוע פגיעה בחייהם, בגופם, בכבודם ובכושם."

שאלות לדיון:

1. קראו את ערך טוהר הנשק - בחרו מילה/משפט שבאו לידי ביטוי באירוע.
2. "אך ורק במידה הנדרשת לכך", כיצד אתם מפרשים את המשפט הזה ומה משמעותו ברוח צה"ל בערך "טוהר הנשק"?

הדר נקלעה למצב בו היה עליה לירות לעבר החשודים, שהסתערו לכיוונה וסיכנו את חייה ואת חיי חבריה לצוות. על כן, כיוונה תחילה לרגלי החשודים על מנת לנטרלם וכדי למנוע איום זה. אך ורק כאשר הורגשה סכנת חיים מיידיית לחיי המפקדת היא ירתה במטרה להרוג. כל זאת בהתאם להוראות הפתיחה באש.

ב. אחריות: "החייל יראה עצמו שותף פעיל בהגנה על בטחון המדינה, אזרחיה ותושביה. החייל יפעל תוך גילוי מתמיד של מעורבות, יוזמה ושקידה, בשיקול דעת ובמסגרת סמכותו, כשהוא נכון לשאת באחריות לתוצאות פעולותיו."

שאלות לדיון:

1. הביאו דוגמאות משלכם לסיפור מחיי היומיום בו ערך זה הוביל אתכם במעשיכם.
2. "בשיקול דעת ובמסגרת סמכותו" - איך משפט זה בא לידי ביטוי באירוע?

הדר וצוותה יצאו למארב במטרה להגן על גבולותיה של מדינת ישראל באיזור בו שירתו. הם הפעילו שיקול דעת נכון על מנת לסכל את חדירת החשודים. הדר פעלה מתוך יוזמה ואחריות במסגרת סמכותה במהלך האירוע.

לסיכום:

- "אך ורק במידה הנדרשת לכך" - משפט זה, שלקוח מערך "טוהר הנשק" קשור לערך ה"מקצועיות". בשעה שחייל מחזיק בנשק עליו לממש את הידע ואת המיומנויות שלמד על מנת להגיע לתוצאה הטובה ביותר. בנוסף, החייל אחראי על מעשיו ועל האופן בו הוא פועל עם נשקו תוך הפעלת שיקול דעת.
 - המאפיין המרכזי של גילויי אומץ לב הוא התגברות על נטייה טבעית. התגובה השכיחה ביותר במצבים, בהם עלינו לדאוג לעצמנו ולחינו נקראת "הילחם או ברח" (Fight or Flight). תגובה זו מופיעה כאשר קיימת סכנה ואנו נדרשים להתמודד איתה (להילחם) או להתחמק ממנה (לברוח). המוח מקבל אותות לסכנה ועליו להחליט כיצד הוא מגיב אליה- האם לקפוא במקום, להילחם או לברוח? כפי שראינו בסרט הדר אומרת שהיא החליטה להיות בשליטה ולהתמודד עם הפחד. צעד זה עזר לה מאוד לתפקד באופן חד, ממוקד ומקצועי כפי שמצופה מכל לוחם בסיטואציה שכזו. כדי להבין את הכוחות שנדרשו מהדר, יש לתת את הדעת לנטייה הטבעית החזקה ביותר של האדם כשמדובר על שדה הקרב: לשמור על עצמו, להגן על חייו ולהציל את עצמו מסכנת מוות. זיכרו, האחריות שלנו לשלומם של אזרחי המדינה, רוח הלחימה, הדבקות המשימה והחברות העמוקה בצוות הם המסייעים לנו להתגבר על הפחד ולהתמודד עם סיטואציות מורכבות - ולנצח!
 - הקשיבו לדבריו החשובים של יצחק רבין ז"ל: "אנחנו תובעים מכם מקצועיות (...) להיות חייל מקצועי לקראת שנות האלפיים פירושו, מבחינתכם, ללמוד ללא הרף, להתעדכן, לדעת הכל, להטמיע את החומר, להתאמן, לתרגל, לא להרפות. אנחנו תובעים מכם יוזמה ותושייה." (מתוך נאום טקס סיום מחזור של ביה"ס לפיקוד ומטה של צה"ל 1992).
- הכנה מקדימה, אימונים ולמידת השטח יוכלו לתרום לחייל בעת חירום. המעבר החד משגרה לחירום עלול לבלבל לא מעט חיילים, ועל כן למידת המצב והכנה מוקדמת לרגע האמת יכולות להפחית מהלחץ בו ימצא החייל כאשר יתקל במצב משברי, כמו הדר שקפאה לרגע אל מול המחבלים שהסתערו לעבר צוותה ולאחר מכן נכנסה לפעולה במקצועיות רבה. ככל שנתרגל את המצב הקרוב ביותר למציאות ונסיק מסקנות מטעויות העבר, כך יהיו תוצאות הלחימה טובות יותר.
- כדי להיות מקצועיים עלינו להתאמן, ללמוד ולהשתפר.

